

**Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w
Częstochowie (Sygn.2), 1945-1951.**
**(Municipal Government and Municipal Council in
Częstochowa)**

RG-15.302

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-8717
Email: reference@ushmm.org

Descriptive Summary

Title: Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w Częstochowie (Sygn. 2)
(Municipal Government and Municipal Council in Częstochowa)

Dates: 1945-1951

RG Number: RG-15.302

Accession Number: 2014.

Extent: 3,396 digital images (PDF)

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archives, 100 Raoul Wallenberg Place SW,
Washington, DC 20024-2126

Languages: Polish, Russian

Administrative Information

Access: No restrictions on access.

Reproduction and Use: Reproduction of more than 100 pages of copies of documents for researchers or other institutions requires written permission from the General Director of the State Archives of the Republic of Poland. Publication of more than 10 complete documents in an individual work requires the written authorization of the General Director. The Museum may not publish any archival material obtained from the General Director, including specific archives under its control, on the Internet, the World Wide Web, or any other publicly accessible on-line network without the written

permission of the General Director. Citation of the materials in any publication must refer to the Museum and the Polish State Archives and must include the name of the archival group and catalogue number of the originals.

To request written permission, contact the General Director, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, ul. Rakowiecka 2D, 02-517 Warsaw, Poland, Attention: General Director.

Preferred Citation: RG-15.302, Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w Częstochowie (Sygn. 2), 1945-1951. United States Holocaust Memorial Museum Archives, Washington, DC., and Archiwum Państwowe w Warszawie Oddział w Grodzisku Mazowieckim, Poland.

Acquisition Information: Source of acquisition is the Archiwum Państwowe w Częstochowie, Poland, Sygn.2.

Accruals: Accruals may have been received since this collection was first processed, see the Archives catalog at collections.ushmm.org for further information.

Forms part of the Claims Conference International Holocaust Documentation Archive at the United States Holocaust Memorial Museum. This archive consists of documentation whose reproduction and/or acquisition was made possible with funding from the Conference on Jewish Material Claims Against Germany.

Custodial History

Existence and location of originals: The original records are held by the Archiwum Państwowe w Częstochowie, phone: 011 48 34 363 89 31; email: archiwum@archiwum.czestochowa.um.gov.pl
More information about this repository can be found at www.archiwum.czestochowa.um.gov.pl

Related Materials

Dzieje Częstochowy od zarania do czasów współczesnych. Praca zbiorowa pod red. Komitetu w składzie A. Czarnota, S. Krakowski, redaktor. et al. Katowice: Śląsk, 1964.

RG-15.301. Akta Miasta Częstochowy (Sygn.1), 1870-1944.

RG-15.303, Starostwo Grodzkie Częstochowskie (Sygn.3), 1928-1939.

Processing History: Aleksandra B. Borecka, Oct. 2014.

Scope and Content of Collection

Contains situation reports, correspondence, and reports relating to the Kielce pogrom of July 4, 1946, as well as attempts to organize anti-Jewish riots in Częstochowa where two persons were shot. The majority of materials includes situation reports, materials of the Jewish Committee of 1945, records relating to the establishment of the Religious (Mosaic) Association, lists of Polish and Jewish children in orphanages (1940-1947), correspondence related to mass graves and war crimes and restitution of estate property and enterprises.

System of Arrangement

The system of arrangement of the source repository has been preserved in digital images. Arranged in four series: 1. Situation reports, correspondence and Jewish organizations, 1945-1951; 2. Lists of Polish and Jewish children in orphanages, 1940-1947; 3. Correspondence related to mass graves and war crimes in Częstochowa, 1947-1948; 3. Records related to restitution of estate property and enterprise, 1945-1948. Records are accessible on the USHMM internal network, either as PDF files

arranged and labeled by signature (*sygnatura*) number, or as JPEG images stored in folders corresponding to the signature number described.

Indexing Terms

Urząd Miasta Częstochowy.
Jews--Poland--Częstochowa--History--20th century.
Jews--Poland--Częstochowa--Societies, etc.
Pogroms--Poland--Kielce.
Jewish orphans--Poland--Częstochowa--Registers.
Polish orphans--Poland--Częstochowa--Registers.
Jewish property--Poland--Częstochowa--Registers.
Częstochowa (Poland)
Registers.
Reports.
Correspondence.

CONTAINER LIST

Note: Inventory adapted from the finding aid provided by the Archiwum Państwowe w Częstochowie, Poland.

Consult also Polish database SEZAM at <http://baza.archiwa.gov.pl/sezam/sezam.php>
and Polish National Archives digital resources: <http://www.szukajwarchiwach.pl/>

Zespół zawiera wiele cennych materiałów do dziejów Polski w latach wojny (zniszczenia, prześladowania) i okresie powojennym, w tym także do historii Żydów polskich. Jest to głównie korespondencja urzędowa. Znajdziemy tu materiały dotyczące pogromu z 4 lipca 1946 roku oraz o próbach zorganizowania zajęć antyżydowskich w Częstochowie (dwie osoby zastrzelono). Gros materiałów stanowią urzędowe sprawozdania sytuacyjne za dany okres, są tu także materiały Komitetu Żydowskiego z 1945 roku, utworzenia Zrzeszenia Religijnego wyznania mojżeszowego, sprawy przywrócenia własności nieruchomości i przedsiębiorstw, wykazy dzieci polskich i żydowskich z domów dziecka (1940-47), korespondencja w sprawie masowych grobów i zbrodni wojennych.

45 „Korespondencja i zarządzenia Zarządu Miejskiego w sprawach administracyjnych i ogólnych 1945”; poszyt zawiera korespondencję urzędową oraz zarządzenia ZM w Częstochowie; na stronach 11-18 znajduje się pismo prezydenta miasta Częstochowy do naczelników wydziałów ZM z 21 kwietnia 1945 oraz Ministerstwa Administracji Publicznej do wojewody kieleckiego z 21 marca 1945 w sprawie zwalczania objawów antysemityzmu; w sumie poszyt liczy stron 100, częściowo paginowanych, z czego proponuję zmikrofilmować jedynie w/w strony 11-18, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu (zob. załączona kserokopia)

207 „Sprawa mordu w Kielcach”; teczka zawiera korespondencję urzędową głównie Prezydenta Miasta Częstochowy do innych instytucji oraz jego odezwy w sprawie pogromu kieleckiego; w korespondencji znajdują się wzmianki o 4 próbach zorganizowania zajęć antyżydowskich w Częstochowie oraz raport w sprawie zastrzelenia dwóch osób narodowości żydowskiej; teczka liczy ok. 20 kart, nienumerowanych, co daje ok. 20 klatek mikrofilmu (zob. załączone ksero)

- 242 „Sytuacyjne sprawozdania miesięczne 1945”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za okres czerwiec-grudzień 1945; sprawozdania zawierają wiele ciekawych i obszernych materiałów dotyczących m.in. liczby i położenia ludności żydowskiej w powojennej Częstochowie, jej organizacji społecznych i politycznych (np. Okręgowy Komitet Żydowski, Bund, czy syjonistyczny Ichud) oraz stosunku do niej ludności polskiej (zob. np. karty 116-120 i 271-289, m.in. na temat rozpowszechnionych pogłosek o żydowskich mordach rytualnych i porywaniu chrześcijańskich dzieci, tzw. wypadków krakowskich z sierpnia? 1945 i in.); w sumie teczka liczy 396 stron paginowanych, co daje ok. 400 klatek mikrofilmu
- 243 „Sprawozdania sytuacyjne”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za 1946 rok; charakterystyka jak przy sygnaturze 242 (zob. zwłaszcza sprawozdania za czerwiec-lipiec, m.in. z omówieniem nastrojów po wypadkach kieleckich z 4 lipca - zob. załączona kserokopia); w sumie teczka liczy ok. 300 stron niepaginowanych, co daje ok. 300 klatek mikrofilmu
- 244 „Sprawozdania sytuacyjne”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za 1947 rok; charakterystyka jak przy sygnaturze 242; w sumie teczka liczy ok. 300 stron paginowanych, co daje ok. 300 klatek mikrofilmu
- 245 „Sprawozdania sytuacyjne”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za niektóre miesiące 1947 i 1948 roku; charakterystyka jak przy sygnaturze 242; w sumie teczka liczy ok. 256 stron paginowanych, co daje ok. 260 klatek mikrofilmu
- 246 „Sprawozdania sytuacyjne”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za 1948 rok; charakterystyka jak przy sygnaturze 242; w sumie teczka liczy 289 stron paginowanych, co daje ok. 290 klatek mikrofilmu
- 247 „Sprawozdania sytuacyjne”; teczka zawiera miesięczne sprawozdania sytuacyjne Starostwa Grodzkiego w Częstochowie i Prezydenta miasta Częstochowy za 1949 rok; sprawozdania od schyłku 1948 i za 1949 rok pozbawione są rubryki „mniejszości narodowe” i obszerniejszych wzmianek n/t spraw żydowskich; w sumie teczka liczy 59 stron paginowanych, co daje ok. 60 klatek mikrofilmu
- 272 „Stowarzyszenia, rejestracja i sprawozdania; poszyt zawiera głównie korespondencję urzędową oraz wykazy stowarzyszeń zarejestrowanych i działających na terenie miasta Częstochowy w 1948 r., w tym żydowskich: Żydowskiego Towarzystwa Kultury w Polsce, Towarzystwa Ochrony Ludności Żydowskiej w Polsce, Okręgowego Komitetu Żydowskiego, Żydowskiej Kongregacji Wyznaniowej (zob. zwłaszcza stronę 103); w sumie poszyt liczy 133 karty paginowane, częściowo zapisane obustronnie, co daje ok. 150 klatek mikrofilmu
- 281 „Komitet Żydowski 1945”; teczka zawiera korespondencję urzędową KŻ w Częstochowie za okres luty –wrzesień 1945 rok w różnych sprawach, m.in. tymczasowych dowodów osobistych, sporządzenia spisu ludności żydowskiej, wyboru członków Rady Familijnej, zwrotu nieruchomości, wykonywania rzemiosła przez osoby narodowości żydowskiej, morderstwa małżonków Herckowicz, kar za niedopełnienie obowiązków meldunkowych obywateli narodowości żydowskiej; teczka liczy ok. 40 kart, nienumerowanych, co daje ok. 40 klatek mikrofilmu

- 282 „Powołanie Żydowskiego Zrzeszenia Religijnego w Częstochowie 1945”; teczka zawiera korespondencję urzędową oraz protokół dotyczący powołanie Żydowskiego Zrzeszenia Religijnego w Częstochowie za okres sierpień-wrzesień 1945 roku; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 301 „Referat Obywatelstwa: 1) utrata i zwolnienie; 2) nabycie obcego obywatelstwa”; teczka zawiera korespondencję urzędową z lat 1946-1951 w głównie sprawie zwolnienia z obywatelstwa polskiego, w tym także osób pochodzenia żydowskiego emigrujących z Polski; teczka liczy ok. 60 kart, nienumerowanych, co daje ok. 60 klatek mikrofilmu
- 330 „Ustalenie własności firmy „Kon-Kon”; teczka zawiera korespondencję urzędową oraz orzeczenie sądowe z 1945 roku w sprawie przywrócenia Ignacemu Rozenfeldowi Roszkowskiemu połowy firmy „KonpKon” oraz korespondencję w sprawie zadłużenia tego przedsiębiorstwa; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 331 „Sprawa przywrócenia prawa własności firmy „Fabryka Wyrobów Celulozowych i Metalowych <Kosmos>”; teczka zawiera korespondencję urzędową z 1945 roku w sprawie przywrócenia Fabryki Wyrobów Celulozowych i Metalowych <Kosmos> Romanowi Markowiczowi i Ignacemu Szajowiczowi; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 332 „F-ma Kronprinz”; teczka zawiera korespondencję urzędową z 1945 roku w sprawie wyłączenia spod działania ustawy o majątkach opuszczonych Zakładów Przemysłu Metalowego J. Altman; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 333 Towarzystwo Częstochowskiej Fabryki Odlewów i Emaliernia Metalurgia spka zoo przy ul. Krótkiej 16..”; teczka zawiera korespondencję urzędową z lat 1945-1946 roku w sprawie przywrócenia własności Fabryki Odlewów i Emaliernia <Metalurgia> S-ka ZOO przy ul. Krótkiej 16 ; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 334 „Reprywatyzacja Fabryki Wiecznych Piór „Omega” własność Szaja i Wrocławski”; teczka zawiera korespondencję urzędową z 1945 roku w sprawie przywrócenia Abramowi i Fajdzie Wrocławskim Fabryki Piór Wiecznych „Omega”; teczka liczy ok. 10 kart, nienumerowanych, co daje ok. 10 klatek mikrofilmu
- 335 „Korespondencja i orzeczenia sądowe w sprawie własności firm żydowskich na terenie Częstochowy”; korespondencja urzędowa dotyczy reprywatyzacji dwudziestu kilku przedsiębiorstw będących przed wojną w posiadaniu osób pochodzenia żydowskiego; teczka liczy ok. 20 kart, nienumerowanych, co daje ok. 20 klatek mikrofilmu
- 375 „Ewidencja wychowanków przebywających w Zakładach Opiekuńczych począwszy od dnia 1940-1947”; księga oprawna zawiera ewidencję dzieci oddanych do zakładów opiekuńczych na terenie miasta Częstochowy w latach 1940-1947; może zawierać również dzieci żydowskie, które trafiły do domu dziecka w okresie okupacji niemieckiej (w sprawozdaniach sytuacyjnych pojawia się raporty o zabieraniu z domów dziecka po tzw. wyzwoleniu w 1945 r. dzieci żydowskich na wychowanie przez rodziny żydowskie, które utraciły swe potomstwo w czasie wojny – zob. sygn. 242 i następane; zob. także dla celów badawczych j.a. o sygn. 372-374, 376-385 oraz 494-496 zawierające akta i dokumenty wychowanków i sierot z domów dziecka na terenie Częstochowy i wymagające przeprowadzenia odrębnej, bardzo szczegółowej kwerendy i analizy prozopograficznej); księga liczy ok. 100 stron, niepaginowanych, co daje ok. 100 klatek mikrofilmu
- 423 „Groby zbrodni hitlerowskiej oraz poległych żołnierzy radzieckich”; teczka zawiera korespondencję urzędową za okres 1947-1948 oraz wykazy dotyczące grobów, w tym masowych,

Polaków, Żydów oraz żołnierzy armii sowieckiej; m.in. znajduje się tu pismo z 18 lutego 1948 od Okręgowego Komitetu Żydowskiego w Częstochowie podające lokalizację masowych grobów Żydów i Polaków zamordowanych w okresie 1942-1944; teczka liczy ok. 40 kart, nienumerowanych, co daje ok. 40 klatek mikrofilmu

428 „Zbiór dokumentów nieruchomości miejskiej przy ul. NM Panny nr 35 hip. 246; poszyt zawiera akta notarialne z okresu 1942-1945 dotyczące odzyskania przez Anny z Altmanów Fallek, córki Izaaka i Mindli, skonfiskowanej przez Niemców nieruchomości miejskiej przy ul. NM Panny nr 35; poszyt liczy ok. 100 kart, nienumerowanych, co daje ok. 100 klatek mikrofilmu

430 „Sprawa przywrócenia posiadania nieruchomości przy ul. Wolności 39 spadkobierczyni właściciela Chai From...”; poszyt zawiera m.in. dokumenty z 1945 r. dotyczące przywrócenia posiadania nieruchomości przy ul. Wolności 39 spadkobierczyni właściciela Chai From; w sumie poszyt liczy ok. 50 kart, nienumerowanych, z czego proponuję zmikrofilmować jedynie ok. 10 kart akt spiętych i wyodrębnionych jako „ob. From Chaja w spr. nieruchomości”, co daje ok. 20 klatek mikrofilmu

442 „Zarząd nieruchomości opuszczonych i porzuconych”; poszyt zawiera m.in. korespondencję urzędową z 1946 r. dotyczące wykazów nieruchomości niemieckich i żydowskich oraz przywrócenia posiadania skonfiskowanych przez Niemców nieruchomości żydowskich; poszyt liczy ok. 100 kart, nienumerowanych, co daje ok. 100 klatek mikrofilmu

444 „Zarząd nieruch. porzuconych”; poszyt zawiera wykazy nieruchomości niemieckich i żydowskich (zwłaszcza istotne są tu informacje dotyczące żydowskich zakładów przemysłowych) opuszczonych oraz korespondencję urzędową z lat 1946-1948 w sprawie ich przywrócenia wraz z aktami notarialnymi; poszyt liczy ok. 100 kart, nienumerowanych, co daje ok. 100 klatek mikrofilmu

445 „Zarząd nieruch. porzuconych”; poszyt zawiera wykazy nieruchomości niemieckich i żydowskich opuszczonych oraz korespondencję urzędową z lat 1947-1948 w sprawie ich przywrócenia prawowitym właścicielom (dla celów badawczych ważna jest także sygn. 446 zawierająca wykazy nieruchomości niemieckich oraz sygn. 447 zawierająca dane statystyczne, jednak bez bezpośrednich informacji na temat mienia żydowskiego; zob. także sygn. 485 „Komisja Odszkodowań 1945. Protokoły”), w tym żydowskim; poszyt liczy ok. 100 kart, nienumerowanych, co daje ok. 100 klatek mikrofilmu

488 „Ruchomości. Odszkodowań wojennych. (niemieckie)”; poszyt zawiera formularze tzw. Nakazu wydania nieruchomości oraz podania o przydział nieruchomości niemieckich (głównie meble i sprzęt gospodarstwa domowego) pisane przez pozbawionych przez wojnę mienia mieszkańców Częstochowy, w tym często przez osoby pochodzenia żydowskiego; w sumie poszyt liczy ok. 300 kart nienumerowanych, co daje ok. 300 klatek mikrofilmu